

Έρευνα HBSC (πιλοτική φάση)

Περίληψη

Φεβρουάριος 2019

Η παρούσα έκθεση είναι το αποτέλεσμα της υλοποίησης της πιλοτικής φάσης της έρευνας HBSC στην Κύπρο, τον Δεκέμβριο του 2018. Ο σκοπός της πιλοτικής φάσης ήταν να εφαρμόσει δοκιμαστικά τις διαδικασίες και τα εργαλεία συλλογής δεδομένων, ώστε η Κύπρος να έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί για να καταστεί μέλος του δικτύου της έρευνας HBSC.

Η Κύπρος προχώρησε με τη χορήγηση του υποχρεωτικού ερωτηματολογίου σε ηλεκτρονική μορφή, με την προσθήκη δύο προαιρετικών πακέτων ερωτήσεων. Συνολικά, στην έρευνα συμμετείχαν 61 τμήματα, που συνιστούσαν αντιπροσωπευτικό δείγμα και για τις τρεις ηλικιακές ομάδες (11, 13 και 15 χρόνων). Η συλλογή δεδομένων έγινε την περίοδο 12 Νοεμβρίου μέχρι 12 Δεκεμβρίου 2018. Το ποσοστό ανταπόκρισης έφτασε το 92,4%¹, καθώς 1092 από τους 1182 επιλεγμένους/ες μαθητές/μαθήτριες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο της HBSC.

Σε ό,τι αφορά στα **δημογραφικά τους χαρακτηριστικά**, ανάμεσα και στις τρεις ηλικιακές ομάδες:

- Οι μισοί συμμετέχοντες ήταν αγόρια και οι άλλες μισές κορίτσια.
- Σε σχέση με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας, 65,3% των συμμετεχόντων/ουσών προήλθε από οικογένειες που είχαν στην ιδιοκτησία τους δύο ή περισσότερα οχήματα. Η πλειοψηφία ανέφερε ότι στο σπίτι τους είχαν δύο ή περισσότερους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (82,7%), δύο ή περισσότερα μπάνια (73,1%) και πλυντήριο πιάτων. Σε κάθε πέντε συμμετέχοντες/ουσες, τέσσερις είχαν το δικό τους δωμάτιο και τουλάχιστον τρεις ταξίδεψαν για διακοπές στο εξωτερικό κατά τον προηγούμενο χρόνο.

Αναφορικά με τις πτυχές που αφορούσαν στην **υγεία και στην ποιότητα ζωής**,

- Περισσότεροι/ες από το 90% των συμμετεχόντων/ουσών περιέγραψαν την υγεία τους ως «*πάρα πολύ καλή*» (52,2%) ή «*καλή*» (38,2%).
- Σε κλίμακα από το 1 μέχρι το 10, τα παιδιά έτειναν να είναι γενικά ικανοποιημένα με τη ζωή τους με μέσο όρο 7,81. Τα 11χρονα παιδιά παρουσίασαν υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή τους (8,49), συγκριτικά με μεγαλύτερα παιδιά (13χρονα: 7,86, 15χρονα: 7,32).

¹ Να σημειωθεί ότι η Κύπρος επίσημα χρησιμοποιεί το δεκαδικό αραβικό αριθμητικό σύστημα με διαχωριστικό σύμβολο την υποδιαστολή (κόμμα).

- Λιγότερο από 8% των συμμετεχόντων/ουσών αναφέρθηκε σε καθημερινά προβλήματα με πονοκέφαλο (6,9%), πόνο στο στομάχι (2,3%) ή πόνο στην πλάτη (7,5%). Μεγαλύτερα ποσοστά των παιδιών αναφέρθηκαν ότι βιώνουν «ακεφιά» (10,3%), «θυμό ή γκρίνια» (19,3%) και νευρικότητα (20,2%) σε καθημερινή βάση. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι τα μεγαλύτερα παιδιά έτειναν να παραπονιούνται περισσότερο σε σχέση με τα μικρότερα, κάτι που μπορεί να καταδεικνύει αυξανόμενη νευρικότητα με την ηλικία. Χαμηλότερος αριθμός παιδιών αναφέρθηκε σε δυσκολία να αποκοιμηθεί (10,1%) και ζαλάδα (4%) σε καθημερινή βάση.
- Περίπου τα μισά παιδιά (51%) αναφέρθηκαν στο ότι η εικόνα που είχαν για το σώμα τους ήταν ότι αυτό ήταν «μάλλον στο σωστό βάρος», παρόλο που τα 15χρονα παιδιά πίστευαν σε μεγαλύτερο βαθμό ότι ήταν «πολύ παχύ» (27,7%), συγκριτικά με μικρότερα παιδιά (11χρονα: 22,3%, 13χρονα: 23,4%). Αντίθετα, τα 11χρονα παιδιά έτειναν να σκέφτονται ότι ήταν «πολύ αδύνατα» και «λίγο αδύνατα» σε μεγαλύτερο ποσοστό (31,6%) συγκριτικά με τα μεγαλύτερα παιδιά (13χρονα: 21%, 15χρονα: 22,4%).

Τα ευρήματα που αφορούν στις **συμπεριφορές υγείας** ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και έχουν ως εξής:

- Τα παιδιά ανέφεραν ότι αφιερώνουν κατά μέσον όρο 4 μέρες (11χρονα και 13χρονα) και 3 μέρες (15χρονα) ανά εβδομάδα σε φυσική δραστηριότητα. Παρόλα αυτά, οι αποκλίσεις από τον μέσο όρο τόσο προς τα πάνω όσο και προς τα κάτω ήταν μεγάλες.
- Ένα στα τέσσερα 11χρονα και 13χρονα παιδιά (24% και 25%, αντίστοιχα) και ένα στα τρία 15χρονα (33,6%) δεν έτρωγε ποτέ πρωινό τις καθημερινές. Το αντίστοιχο ποσοστό για τα σαββατοκύριακα ήταν χαμηλότερο (11χρονα: 6%, 13χρονα: 3,6%, 15χρονα: 10%).
- Περίπου μισά από τα παιδιά (51%) έτειναν να τρώνε φρούτα και λαχανικά 5-6 φορές τη βδομάδα ή συχνότερα, π.χ. «μία φορά» ή «περισσότερες από μία φορά» κάθε μέρα. Το αντίστοιχο ποσοστό που αφορά σε κατανάλωση γλυκών ήταν πολύ χαμηλότερο (32,5%). Η κατανάλωση αναψυκτικών ήταν, επίσης, λιγότερο συχνή (21,9% «ποτέ» και 25,8% «λιγότερο από μία φορά τη βδομάδα»). Μόνο 18,9% των συμμετεχόντων/ουσών ανέφερε ότι κατανάλωνε αναψυκτικά τουλάχιστον 5-6 μέρες τη βδομάδα ή συχνότερα (π.χ. σε καθημερινή βάση).
- Σε σχέση με το πόσο συχνά έτρωγαν με την οικογένειά τους, μισά από τα παιδιά (50,3%) έτειναν να έχουν γεύμα με την οικογένειά τους «κάθε μέρα». Λίγο περισσότερο από τα μισά παιδιά (54,3%) βούρτσιζαν τα δόντια τους «περισσότερο από μια φορά τη μέρα».
- Επτά από τα δέκα παιδιά (70,5%) ασκούσαν δύο ή περισσότερες μέρες τη βδομάδα. Η συχνότητα άσκησης μειωνόταν με την ηλικία, καθώς περισσότερα 11χρονα παιδιά ασκούσαν καθημερινά (26,6%), σε σύγκριση με μεγαλύτερα παιδιά (13χρονα και 15χρονα: 17,7% και 15,7%, αντίστοιχα).
- Τα παιδιά αφιέρωναν κατά μέσο όρο 2,6 ώρες τις καθημερινές και 3,3 ώρες κατά το σαββατοκύριακο για να παρακολουθούν τηλεόραση, 1,8 ώρες και 2,5 ώρες για να παίζουν στον υπολογιστή παιχνίδια κατά τις καθημερινές μέρες και τα σαββατοκύριακα, αντίστοιχα και 2,9 ώρες και 2,6 ώρες σε ηλεκτρονικές συσκευές τις καθημερινές και τα

σαββατοκύριακα, αντίστοιχα. Τα παιδιά αφιέρωναν περισσότερο χρόνο όσο μεγαλώνουν για να παρακολουθούν τηλεόραση και να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές συσκευές. Κατά τα σαββατοκύριακα, σε σύγκριση με τα 11χρονα παιδιά, τα 15χρονα παιδιά αφιέρωναν σχεδόν μία επιπλέον ώρα ημερησίως για να βλέπουν τηλεόραση. Αυτή η διαφορά ήταν ακόμα μεγαλύτερη με αναφορά στη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών και έφτανε τα 100 λεπτά. Παρόλ' αυτά, οι αποκλίσεις παρέμειναν μεγάλες, υποδεικνύονται σημαντικές διαφορές ανάμεσα στον πληθυσμό.

- Σχεδόν όλα τα 11χρονα παιδιά (97,4%) ανέφεραν ότι δεν είχαν καπνίσει ποτέ. Αυτό το ποσοστό μειώθηκε σε 87,3% για τα 13χρονα και 65,3% για τα 15χρονα παιδιά. Την ίδια στιγμή, περισσότερο από 1% των 13χρονων και 9% των 15χρονων παρουσιάστηκαν να είναι τακτικοί καπνιστές, π.χ. να καπνίζουν «20-29 μέρες» και «30 ή περισσότερες μέρες» κατά τις τελευταίες 30 μέρες.
- Σε ό,τι αφορά στην κατανάλωση αλκοόλ, οι μαθητές/μαθήτριες παρουσιάστηκαν πρόθυμοι/ες να το δοκιμάσουν, καθώς κατά μέσον όρο έξι στα δέκα παιδιά (60%) ανέφεραν ότι κατανάλωσαν αλκοόλ τουλάχιστον μία φορά. Οι μεγαλύτεροι/ες μαθητές/μαθήτριες αναφέρθηκαν σε συχνότερη κατανάλωση αλκοόλ. Περισσότεροι από τους μισούς (52,2%) κατανάλωσαν αλκοόλ περισσότερες από μία φορές κατά τη διάρκεια των τελευταίων 30 ημερών.
- Κατά μέσον όρο, 37,8% των 15χρονων και 12,4% των 13χρονων, σε σύγκριση με το 4% των 11χρονων, ανέφερε ότι μέθυσσε τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια της ζωής του. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 14,3% (15χρονοι) και 5,3% (13χρονοι) κατά τη διάρκεια των τελευταίων 30 ημερών.
- Ένα στα δέκα 15χρονα παιδιά είχε, σε κάποιο σημείο της ζωής του, καταναλώσει κάνναβη, ενώ σχεδόν 2,5% ανέφερε ότι κατανάλωνε κάνναβη τακτικά (κάθε μέρα) κατά τη διάρκεια των τελευταίων 30 ημερών.
- Τα αποτελέσματα σχετικά με το κάπνισμα ναργιλέ παρουσιάζονται ανησυχητικά, καθώς περισσότερα από τα 50% των 15χρονων παιδιών ανέφερε ότι το χρησιμοποίησε κάποια στιγμή στη ζωή τους, ενώ το 26,7% δήλωσε ότι κάπνιζε ναργιλέ τουλάχιστον «1-2 μέρες» ή περισσότερο συχνά κατά τη διάρκεια των 30 ημερών.
- Η έρευνα κατέδειξε, επίσης, τη μέση τιμή του βάρους και του ύψους των μαθητών/τριών κάθε ηλικιακής ομάδας. Ο μέσος όρος του βάρους των παιδιών ήταν 41,7 kg (11χρονοι/ες), 52,6 kg (13χρονοι/ες) και 61 kg (15χρονοι/ες) και ο μέσος όρος του ύψους τους ήταν 151,5 cm (11χρονοι/ες), 163,4 cm (13χρονοι/ες) και 168,4 cm (15χρονοι).

Όσον αφορά στις **απόψεις τους για το σχολείο**,

- Τα συναισθήματα των μαθητών/τριών για το σχολείο ήταν θετικά, αφού το 60,2% ανέφερε ότι είτε τους «άρεσε λίγο» ή ότι «τους άρεσε πολύ». Τα θετικά συναισθήματα απέναντι στο σχολείο φαίνεται ότι μειώνονται με την ηλικία. Το 39,3% των 11χρονων ανέφερε ότι τους «αρέσει πολύ», συγκριτικά με μόνο 11,9% των 13χρονων και 9,5% των 15χρονων.

- Από την άλλη, οι μεγαλύτεροι/ες μαθητές/μαθήτριες (13χρονοι/ες και 15χρονοι/ες) ανέφεραν ότι αισθάνονταν υπερβολικά περισσότερη πίεση στο σχολείο, συγκριτικά με τους/τις 11χρονους/ες. Ενώ, μόνο 18,1% των 11χρονων ανέφερε ότι αισθάνεται «μερική» ή «μεγάλη» πίεση στη δουλειά, γεγονός που έφτασε το ποσοστό στο 60% των 13χρονων και 15χρονων.
- Η πλειοψηφία των παιδιών κατά μέσον όρο κατέδειξε ότι στις τάξεις τους χαίρονται που είναι συμμαθητές (61,9%), ότι οι περισσότεροι/ες από τους/τις συμμαθητές/μαθήτριες τους ήταν ευγενικοί και πρόθυμοι να βοηθήσουν (52,8%) και ότι αισθάνονται ότι γίνονται αποδεκτοί από τους/τις συμμαθητές/μαθήτριές τους (74,7%).
- Όσον αφορά στη στήριξή τους, τα παιδιά κατά μέσον όρο έκαναν αναφορά σε θετικά συναισθήματα για τη στήριξη την οποία λαμβάνουν από τους/τις εκπαιδευτικούς. Τα μικρότερα παιδιά (11χρονα) φάνηκε να έχουν πιο δυνατά συναισθήματα για τη στήριξη από τους/τις εκπαιδευτικούς σε σύγκριση με τα μεγαλύτερα παιδιά, αφού το 89,3% δήλωσε («συμφωνώ» και «συμφωνώ πολύ») ότι οι εκπαιδευτικοί τους αποδέχονταν όπως ήταν, το 89,2% ότι οι εκπαιδευτικοί τους ενδιαφέρονταν γι' αυτούς ως άτομα, ενώ το 84,6% ανέφερε ότι είχε μεγάλη εμπιστοσύνη στους εκπαιδευτικούς του.

Σε ό,τι αφορά στη **βία και στον εκφοβισμό**,

- Περίπου 14,1% κατά μέσον όρο ανέφερε ότι εκφόβισε ένα άλλο πρόσωπο στο σχολείο τουλάχιστον μία φορά «κατά τους τελευταίους 2 μήνες». Περισσότεροι/ες μαθητές/μαθήτριες (22,2%) ανέφεραν ότι υπέστηκαν εκφοβισμό στο σχολείο.
- Μερικοί/ες μαθητές/μαθήτριες (7,6%) δήλωσαν ότι έλαβαν μέρος σε ηλεκτρονικό εκφοβισμό τουλάχιστον μία φορά «κατά τους τελευταίους 2 μήνες», με ένα μεγαλύτερο ποσοστό 13χρονων να κάνει αναφορά σε αυτού του είδους τη δράση. Γι' ακόμη μια φορά, περισσότεροι/ες μαθητές/μαθήτριες (12,6%), δήλωσαν ότι υπέστησαν ηλεκτρονικό εκφοβισμό τουλάχιστον μία φορά «κατά τους τελευταίους 2 μήνες».
- Σχεδόν τέσσερις στους/τις δέκα μαθητές/μαθήτριες κατά μέσον όρο ανέφεραν ότι ενεπλάκησαν σε καβγά τουλάχιστον μία φορά κατά τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα. Επιπρόσθετα, σχεδόν ένα στα δύο παιδιά (45,4%) ανέφερε ότι τραυματίστηκε και έτυχε νοσηλείας από γιατρό ή νοσοκόμο/α τουλάχιστον μία φορά κατά τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα.

Όσον αφορά την **υποστήριξη από φίλους/ες**,

- Η πλειοψηφία των παιδιών πίστευε ότι ήταν συνδεδεμένοι με τους/τις φίλους/ες τους: 77,4% συμφώνησε σε κάποιο βαθμό ότι οι φίλοι/ες τους προσπαθούσαν πραγματικά να τους βοηθούν, 76,4% ότι μπορούσαν να στηρίζονται στους/στις φίλους/ες τους, 82,3% ότι μπορούσαν να μοιράζονται τις χαρές και τις λύπες με τους φίλους τους και το 76,6% ότι μπορούσαν να συζητούν για τα προβλήματά τους.

Όσον αφορά στην **ηλεκτρονική επικοινωνία**,

- Οι μαθητές/μαθήτριες όλων των ηλικιών δήλωσαν ότι επικοινωνούν συχνά μέσω διαδικτύου (*«καθημερινά, σχεδόν συνέχεια, όλη μέρα»*) με στενούς φίλους (36,5%), παρά με φίλους/ες από την ευρύτερη παρέα (16%), άλλα άτομα εκτός από φίλους/ες (21,8%) ή φίλους/ες που γνώρισαν μέσω διαδικτύου (7,4%). Ενώ το 77,1% των μαθητών/τριών δήλωσε ότι επικοινωνεί τουλάχιστον καθημερινά μέσω διαδικτύου με στενούς φίλους/ες, αυτό το ποσοστό έπεσε στο 63% για *«φίλους/ες από την ευρύτερη παρέα»*, στο 55% για *«άλλα άτομα»* και στο 19,6% για φίλους που γνώρισαν μέσω διαδικτύου.
- Η πλειοψηφία των παιδιών όλων των ηλικιακών ομάδων διαφώνησε (*«διαφωνώ»* και *«διαφωνώ πολύ»*) ότι μπορούσαν να μιλήσουν με μεγαλύτερη ευκολία μέσω διαδικτύου για τα μυστικά τους (63,2%), για τα εσωτερικά τους συναισθήματα (57,6%) και ανησυχίες (64,5%), σε σύγκριση με τη συζήτηση πρόσωπο με πρόσωπο.
- Ένας σημαντικός αριθμός μαθητών/τριών ανέφερε ότι κατά τη διάρκεια του προηγούμενου χρόνου *«χρησιμοποίησε τα κοινωνικά δίκτυα για να ξεφύγει από τα αρνητικά του συναισθήματα»* (44,5%), *«ένοιωσε άσχημα, γιατί δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα μέσα δικτύωσης»* (35,2%), *«προσπάθησε να μειώσει τον χρόνο περνά στα κοινωνικά δίκτυα, αλλά απέτυχε»* (34,2%). Σχεδόν ένα στα τέσσερα παιδιά *«έχει νοιώσει ανικανοποίητο, επειδή ήθελε να περάσει περισσότερο χρόνο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»* (27,6%), *«έχει διαφωνίες με άλλους λόγω της ενασχόλησής του με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»* (25,7%), *«δεν μπορούσε να σκεφτεί τίποτε άλλο εκτός από τη στιγμή που θα συνδεόταν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»* (25,5%) και *«παραμέλησε άλλες δραστηριότητες (π.χ. χόμπι, αθλητισμό) για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»* (25%). Λιγότερα παιδιά *«είχαν έντονες διαμάχες με την οικογένειά τους εξαιτίας της ενασχόλησής τους με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»* (21,9%) ή *«είπαν ψέματα στα παιδιά ή στους φίλους τους για τον χρόνο που περνούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»* (17,5%).

Όσον αφορά τη **σεξουαλική υγεία** των 15χρονων,

- Ένα στα πέντε παιδιά (19,8%) δήλωσε ότι έχει ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή, με την πλειοψηφία να είναι αγόρια (33,2%).
- Αναφορικά με την ηλικία της πρώτης σεξουαλικής επαφής, η πλειοψηφία τόσο των αγοριών (44%) όσο και των κοριτσιών (53,8%) που ανέφερε ότι είχε σεξουαλική επαφή, δήλωσε ότι αυτή συνέβη στην ηλικία των 15 χρόνων.
- Από όσους/ες απάντησαν ότι έχουν σεξουαλική επαφή, το 62,7% των αγοριών ανέφερε ότι χρησιμοποίησαν προφυλακτικό κατά την τελευταία σεξουαλική επαφή, ενώ το 46,2% των κοριτσιών δήλωσε ότι χρησιμοποιούσε αντισυλληπτικό χάπι.

Σε σχέση με την **οικογένεια**,

- Η πλειοψηφία των παιδιών γεννήθηκε στην Κύπρο (86,6%), ενώ ένα μικρό ποσοστό παιδιών γεννήθηκαν στην Ελλάδα (3,5%), στη Ρουμανία (2,8%), στη Βουλγαρία (1,6%), στη Ρωσία (1,3%) και σε άλλες χώρες. Η κατανομή αυτή διαφοροποιήθηκε σε

ό,τι αφορά στη χώρα γέννησης των γονέων τους, με μόνο 78% των πατέρων και 66,2% των μητέρων να έχουν γεννηθεί στην Κύπρο.

- Σχεδόν όλα τα παιδιά ανέφεραν ότι ζουν με τις μητέρες τους (94%) και λιγότερα με τους πατέρες (77,4%). Μερικά παιδιά δήλωσαν ότι ζουν με πατριό (περίπου 6%) και λιγότερα με μητριά (περίπου 1%).
- Περισσότερο από 90% των πατέρων των παιδιών και περισσότερο από 80% των μητέρων τους δηλώθηκε ότι εργάζονται. Περίπου 37,7% από αυτούς των οποίων ο πατέρας δεν εργαζόταν, δήλωσε ότι είναι άρρωστος, ενώ το 34% δήλωσε ότι ο πατέρας του αναζητούσε εργασία. Περισσότερα από τα μισά παιδιά των οποίων η μητέρα δεν εργαζόταν, δήλωσε ότι η μητέρα ασχολούνταν με το σπίτι (52,8%) και μόνο 23,1% ότι αναζητούσε εργασία.
- Περισσότερα από τα δύο τρίτα των παιδιών (66,3%) δήλωσαν ότι το έβρισκαν «πολύ εύκολο» ή «εύκολο» να μιλήσουν στον πατέρα τους για θέματα που πραγματικά τους απασχολούν. Αυτό το ποσοστό ήταν μεγαλύτερο (>80%) στην περίπτωση της μητέρας. Και τα δύο ποσοστά μειώθηκαν, όσο μεγαλύτερη ήταν η ηλικία των παιδιών. Η πλειοψηφία των παιδιών δήλωσε ότι δεν είχε πατριό (78,6%) ή μητριά (82,9%).
- Περίπου οκτώ από τα δέκα παιδιά δήλωσαν ότι η οικογένειά τους προσπάθησε να τους βοηθήσει (87,3%) και τους στήριξε συναισθηματικά (83,4%), ότι μιλούσαν για τα προβλήματά τους με την οικογένειά τους (74,3%) ή ότι η οικογένειά τους ήταν πρόθυμη να τους βοηθήσει να πάρουν αποφάσεις (84,4%). Τα μεγαλύτερα παιδιά αναφέρθηκαν σε λιγότερη στήριξη από τις οικογένειές τους, συγκριτικά με τα μικρότερα παιδιά.

Τα πιο ενδιαφέροντα από τα πιο πάνω αποτελέσματα θα συζητηθούν από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, καθώς πολύ πιθανόν να καταδεικνύουν σημαντικούς προσανατολισμούς για μελλοντικές πολιτικές. Ορισμένα ευρήματα, για παράδειγμα η κατανάλωση κάνναβης, το κάπνισμα ναργιλέ και ο εθισμός στην ηλεκτρονική επικοινωνία, αναδύονται ως σημεία προβληματισμού, σε σχέση με την αγωγή υγείας των παιδιών (ειδικότερα των μεγαλύτερων).

Γενικότερα, δεν καταγράφηκαν προβλήματα ούτε στην προετοιμασία της πιλοτικής έρευνας ούτε στη φάση της υλοποίησης. Κατ' ακρίβεια, τα δεδομένα συλλέχθηκαν έγκαιρα, όπως αναμενόταν. Με δεδομένο ότι η αίτηση της Κύπρου για ένταξη στο δίκτυο της έρευνας HBSC είναι επιτυχής, αναμένεται η τακτική συμμετοχή της Κύπρου κατά τον επόμενο κύκλο, με μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής παιδιών και στις τρεις ηλικιακές ομάδες. Επίσης, αναμένεται ότι η έρευνα θα συμπεριλάβει τόσο δημόσια όσο και ιδιωτικά σχολεία, έτσι θα χρησιμοποιηθούν δύο γλώσσες χορήγησης (Ελληνικά και Αγγλικά). Τέλος, σε μεταγενέστερο στάδιο, θα ληφθεί απόφαση αναφορικά με τα προαιρετικά πακέτα ερωτηματολογίων τα οποία θα συμπεριληφθούν στην έρευνα.